

Κείμενο 1

Η πανδημία Covid-19 ως παράγοντας επιδείνωσης των ανισοτήτων υγείας

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα, και συγκεκριμένα τμήμα της εισαγωγής, από το επιστημονικό άρθρο του Παναγιώτη Σταχτέα (ιατρού) και του Φώτη Σταχτέα (χημικού), επιστημόνων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, το οποίο δημοσιεύτηκε στις 22 Οκτωβρίου 2020 στο επιστημονικό περιοδικό «Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών» («The Greek Review of Social Research», 154, 129–148). Επισημαίνεται ότι τα ονόματα και οι χρονολογίες εντός παρενθέσεων μέσα στο κείμενο αποτελούν παραπομπές των συντακτών στη βιβλιογραφία, που παρατίθεται στο τέλος του άρθρου τους.

Η έξαρση του νέου κορωνοϊού SARS-CoV-2, που ξεκίνησε από την πόλη Ουχάν της επαρχίας Χουμπέι της Κίνας, επεκτάθηκε γρήγορα σε πολλές χώρες του κόσμου, προσβάλλοντας εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως. Τον Μάρτιο του 2020 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) ανακήρυξε σε πανδημία την λοίμωξη COVID-19 που προκαλεί ο SARS-COV-2. Αυτή η πρωτοφανούς μεγέθους υγειονομική κρίση κλόνισε τα συστήματα υγείας διεθνώς, εγείροντας σημαντικούς προβληματισμούς για την αποτελεσματική διαχείρισή της. Έκτοτε, ο αντίκτυπος της εξάπλωσης του ιού ήταν άμεσος και καταστροφικός για αρκετές χώρες, με εκτεταμένες επιπτώσεις τόσο για την υγεία του πληθυσμού όσο και για την οικονομία τους (Cheater, 2020).

Κατά τη διάρκεια εξέλιξης της πανδημίας, ολοένα και περισσότερο διατυπώνονταν από πολιτικούς και αναπαράγονταν από ΜΜΕ απόψεις που υποστήριζαν ότι «ο ιός δεν κάνει διακρίσεις» και «προσβάλλει το ίδιο τόσο τους φτωχούς όσο και τους πλουσίους», προσδίδοντας στη νόσο Covid-19 τον χαρακτηρισμό μιας κοινωνικά ουδέτερης ασθένειας –socially neutral disease– (Abrams and Szeffler, 2020. Bambra et al., 2020). Ωστόσο, η ενδελεχής μελέτη των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τη νοσηρότητα και τη θνητότητα εξαιτίας της νόσου Covid-19 καταδεικνύει ότι δεν προσβάλλονται όλοι οι άνθρωποι αναλογικά, αλλά υπάρχουν σαφείς διαφορές, οι οποίες αντανakλούν τις ήδη υπάρχουσες ανισότητες υγείας που ταλανίζουν τον πληθυσμό παγκοσμίως (Abrams and Szeffler, 2020. Bambra et al., 2020. Bibby et al., 2020. Cheater, 2020. Chowkwanyun and Reed, 2020. Chung et al., 2020. Dorn et al., 2020. Khalatbari – Soltani et al., 2020. Patel and Hardy, 2020. Ζήση και Χτούρης, 2020). Πράγματι, από τη σύγκριση δεδομένων πολλών χωρών, προκύπτει μία σαφώς μεγαλύτερη επίπτωση νοσηρότητας και θνητότητας στις πιο φτωχές κοινωνίες (Cheater, 2020), καθώς, αφενός, οι χαμηλές κοινωνικοοικονομικές συνθήκες σχετίζονται με μεγαλύτερη πιθανότητα έκθεσης και μόλυνσης από τον νέο κορωνοϊό, αφετέρου, η σοβαρότητα των

συμπτωμάτων και η πιθανότητα κατάληξης¹ εξ' αφορμής της νόσου Covid-19 επηρεάζονται από τις προϋπάρχουσες ανισότητες υγείας (Bibbyetal., 2020. Eurohealth Net, 2020). Στην Αγγλία, για παράδειγμα, οι πιο στερημένες περιοχές φαίνεται να υποφέρουν περισσότερο από την πανδημία Covid-19 (Cheater, 2020), ενώ, παράλληλα, στα στοιχεία που δημοσίευσε πρόσφατα η κυβέρνηση της Καταλονίας περιγράφεται 6 με 7 φορές υψηλότερη επίπτωση μόλυνσης από τον SARS-COV-2 των ανθρώπων που διαβιούν σε φτωχότερες περιοχές συγκριτικά με τις λιγότερο στερημένες (Catalan Agency for Health Quality and Assessment, 2020). [...]

Κείμενο 2

Η Ελλάδα των κοινωνικών ανιστήτων

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα του δημοσιογραφικού άρθρου γνώμης που δημοσίευσε η Τασούλα Καραϊσκάκη στην εφημερίδα «Καθημερινή» («Κ») στις 3 Δεκεμβρίου 2018.

Μπορεί να μην το παραδεχόμαστε ή να μην το συνειδητοποιούμε, αλλά ζούμε στον «πλανήτη» των νέων αυτόχθονων ανδρών. Όλοι οι υπόλοιποι, γυναίκες, μετανάστες, ηλικιωμένοι, με διαφορετική θρησκεία ή σεξουαλικό προσανατολισμό, με κάποια αναπηρία, τοποθετούνται... χαμηλότερα. Αν μάλιστα κάποιος φέρει, όχι μόνο ένα, αλλά πολλά από τα παραπάνω χαρακτηριστικά –μετανάστρια, άνεργη, όχι και τόσο νέα, με χρόνια πρόβλημα υγείας...– τότε καταβαραθρώνεται στην κοινωνική κλίμακα, στη συντηρητική Ελλάδα μας, που αντιστέκεται ακόμη και σήμερα σθεναρά στην ανομοιότητα, στο διαφορετικό.

Το νεοφανές, ερευνητικά και θεσμικά –σε ευρωπαϊκό επίπεδο–, φαινόμενο των πολλαπλών διακρίσεων φέρνει στην επιφάνεια για πρώτη φορά στην Ελλάδα έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), που παρουσιάζει κατ' αποκλειστικότητα η «Κ». «Οι πολλαπλές διακρίσεις είναι νέα έννοια, δύσκολη στη σύλληψη και στην έκφρασή της, καθώς οι διαφορετικοί λόγοι μη ευνοϊκής μεταχείρισης είναι συχνά δύσκολο να διαχωριστούν και να ιεραρχηθούν. Είναι μια έννοια που θα μας απασχολήσει πολύ τις επόμενες δεκαετίες», λέει ο Διονύσης Μπαλούρδος, διευθυντής Ερευνών ΕΚΚΕ και επιστημονικός υπεύθυνος του προγράμματος.

Τι έδειξε η έρευνα; «Οι περισσότερες πολλαπλές διακρίσεις παρουσιάζονται στον χώρο της εργασίας, με πιο ισχυρό παράγοντα το φύλο», εξηγεί ο κ. Μπαλούρδος. Δηλαδή, ακόμη κι αν, ως πιο «χτυπητό» μεμονωμένο χαρακτηριστικό εμφανίζεται η εθνική προέλευση ή ο σεξουαλικός προσανατολισμός, το φύλο είναι αυτό, που συνδυαστικά, «σφραγίζει» το άτομο και βαθαίνει τη διάκριση. «Μια γυναίκα είναι εξαιρετικά πιθανότερο να υποστεί περισσότερες πολλαπλές διακρίσεις από έναν άνδρα», λέει ο ερευνητής του ΕΚΚΕ, νομικός και συνυπεύθυνος στο πρόγραμμα Νίκος Σαρρής. Δεν είναι τυχαίο «ότι στην έκθεση του κύκλου ίσης μεταχείρισης του Συνηγούρου του

---

¹ κατάληξη: θάνατος

Πολίτη για το 2017 το φύλο, ως λόγος διάκρισης, αποτελεί την πλειονότητα των αναφορών για διακριτική μεταχείριση με ποσοστό 40%. [...] Άλλωστε, «στην Ελλάδα, το 69% πιστεύει ότι ο ρόλος της γυναίκας είναι να φροντίζει το σπίτι και την οικογένεια», συμπληρώνει ο ίδιος. [...]

Κείμενο 3

Τα πουλιά δέλεαρ του Θεού

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί το πρώτο (1^ο) κατά σειρά απόσπασμα-«διάλογο» με το οποίο ο Νίκος Καρούζος ξεκινά το ποίημά του «Τα πουλιά δέλεαρ του Θεού», που δημοσιεύτηκε το 1961.

Να γυρίζεις — αυτό είναι το θαύμα —
με κουρελιασμένα μάτια
με φλογωμένους κροτάφους απ' την πτώση
να γυρίζεις
στην καλή πλευρά σου.
Πεσμένος αισθάνεσαι
την κόλαση που είναι η αιτιότητα
το στήθος ωσάν συστατικό του αέρα
τα βήματα χωρίς προοπτική.
Κι όμως στη χειμωνιάτικη γωνία ο καστανάς
περιβάλλεται από σένα.
Κόψε ένα τραγούδι απ' τ' άνθη
με δάχτυλα νοσταλγικά.
Να γυρίζεις — αυτό είναι το θαύμα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Ποια επιστημονική θέση διατυπώνουν στο άρθρο τους οι συντάκτες του Κειμένου 1; Να αποδώσεις την άποψή τους συνοπτικά σε μια περίληψη 60-70 λέξεων.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

α) Ποια είναι, κατά τη γνώμη σου, η πρόθεση της συντάκτριας στο Κείμενο 2; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με βάση στοιχεία του κειμένου (μονάδες 5).

β) Κατά πόσο οι παρακάτω περίοδοι λόγου συμφωνούν με τις απόψεις που διατυπώνονται στα Κείμενα 1 και 2; Να σημειώσεις «Σωστό», αν θεωρείς ότι το περιεχόμενό τους είναι στο σύνολό του ορθό σε σχέση με τα νοήματα, και «Λάθος» αν το θεωρείς λανθασμένο (μονάδες 10):

Κείμενο 1

- i) Η πανδημία του κορωνοϊού υπήρξε μία υγειονομική κρίση που αντιμετωπίστηκε αποτελεσματικά.
- ii) Κατά την εξέλιξη της πανδημίας αρκετοί δημοσιογράφοι, σε αντίθεση με πολιτικούς, υποστήριζαν την κοινωνική ουδετερότητα του κορωνοϊού ως νόσου.

Κείμενο 2

- iii) Η Ελλάδα ως χώρα δείχνει να αποδέχεται το διαφορετικό.
- iv) Οι «πολλαπλές διακρίσεις» αποτελούν μία έννοια δυσνόητη που σχετίζεται με την κακομεταχείριση των ανθρώπων.
- v) Πάνω από τους μισούς Έλληνες επικροτούν στη γυναίκα τον ρόλο της νοικοκυράς.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Έχει υποστηριχτεί ότι ο επιστημονικός λόγος οφείλει να είναι απρόσωπος και αντικειμενικός. Επίσης διακρίνεται από τη χρήση ειδικού λεξιλογίου, την προτίμηση της παθητικής σύνταξης έναντι της ενεργητικής και την επίκληση στη λογική ως τρόπο πειθούς. Να επιβεβαιώσεις καθένα από τα παραπάνω γνωρίσματα με μία αναφορά στο Κείμενο 1.

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο(μονάδες 10)

Να συγκρίνεις τα Κείμενα 1 και 2 ως προς το περιεχόμενο και να περιγράψεις τον τρόπο που, κατά τη γνώμη σου, συνομιλούν.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ποιο «θαύμα» περιγράφει το ποιητικό υποκείμενο στο Κείμενο 3; Να καταγράψεις τις απόψεις σου σχολιάζοντας τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Θα ήθελες να βιώσεις και εσύ ένα τέτοιο «θαύμα»; Να αιτιολογήσεις τη θέση σου. Η συνολική απάντησή σου να εκτείνεται σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

Στο πλαίσιο της έρευνας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), όπως περιγράφεται στο Κείμενο 2, διατυπώνεται η άποψη ότι «Μια γυναίκα είναι εξαιρετικά πιθανότερο να υποστεί περισσότερες πολλαπλές διακρίσεις από έναν άνδρα». Συμφωνείς με την τοποθέτηση αυτή ή όχι; Να αναπτύξεις σε κάθε περίπτωση την απάντησή σου τεκμηριωμένα, συνθέτοντας ένα άρθρο 300-400 λέξεων το οποίο πρόκειται να δημοσιευτεί στο ιστολόγιο του σχολείου σου.

Μονάδες 30